

Rapport till Barn- och utbildningsnämnden – Andelen pojkar involverade i kränkingsärenden

I februari 2021 gav Barn- och utbildningsnämnden förvaltningen i uppdrag att inkomma med en rapport om den höga andelen pojkar som är involverade i kränkingsärenden och hur skolorna arbetar för att stävja detta. Rapporten skulle presenteras den andra nämnden i höst (5 okt 2021) men har blivit framflyttad till nämnden den 9 november.

Den höga andelen pojkar involverade i kränkingsärenden uppmärksammades av nämnden i en sammanställning över alla anmälda kränkingsärenden under år 2020. Inför den här rapporten har förvaltningen gjort en sammanställning över antalet anmälda kränkningar per skola vårterminen 2021 och hur det fördelar sig mellan pojkar och flickor. Det är tydligt att antalet pojkar involverade i kränkingsärenden är mycket högre jämfört med antalet flickor, åtminstone på F-6 skolorna. På högstadiet ser det annorlunda ut, där är antalet flickor högre.

Skolorna har ombetts svara på ett antal frågor som underlag till denna rapport. Svaren på frågorna följer efter tabellerna nedan.

Mullhyttans skola F-6

Anmälda ärenden vårterminen 2021	
Pojke - pojke	15
Pojke - flicka	9
Flicka - flicka	1
Flicka - pojke	1
Lärare - elev	0
Totalt antal anmälningar	26

Lekebergsskolan F-6

Anmälda ärenden vårterminen 2021	
Pojke - pojke	27
Pojke - flicka	13
Flicka - flicka	2
Flicka - pojke	0
Lärare - elev	0
Totalt antal anmälningar	42

Hidinge skola F-6

Anmälda ärenden vårterminen 2021	
Pojke - pojke	9
Pojke - flicka	10
Flicka - flicka	2
Flicka - pojke	0
Lärare - elev	1
Totalt antal anmälningar	22

Lekebergsskolan 7-9

Anmälda ärenden vårterminen 2021	
Pojke - pojke	1
Pojke - flicka	5
Flicka - flicka	8
Flicka - pojke	0
Lärare - elev	1
Totalt antal anmälningar	15

1. *Är fördelningen pojkar och flickor ett mönster som skolan känner igen eller är det något som överraskar?*

F-6 skolorna känner igen mönstret som det presenteras i tabellerna. Det är inget som överraskar. Pojkar förekommer oftare i händelser där man kränker varandra fysiskt, genom slag, sparkar och knuffar, jämfört med flickor som oftare kränker varandra genom att retas, baktala och frysa ut varandra på olika sätt. Det verkar vara så att flickor agerar mer i det dolda och de kränkningar som sker dem emellan uppmärksammas därför inte i samma utsträckning som de kränkningar som sker mellan pojkar. Om alla kränkningar kom till skolans kännedom skulle nog statistiken se annorlunda ut. De kränkingsanmälningar som görs handlar till största del om tillfälliga konflikter som reds ut i samband med händelsen och dessa leder sällan till behov av ytterligare åtgärder och uppföljningar.

Sammanställningen över vårterminens anmälningar på Lekebergsskolan 7-9 visar att det är fler flickor involverade i kränkingsärenden jämfört med antalet pojkar, vilket bryter mönstret på f-6 skolorna. Dock, år 2020 var det fler pojkar än flickor involverade i kränkingsärenden även på Lekebergsskolan 7-9.

2. Hur ser skolans generella arbete ut för att stävja kränkande behandling?

F-6 skolorna beskriver ett systematiskt värdegrundsarbete som genomförs månadsvis utifrån olika områden som på sikt ska hjälpa eleverna att förstå sig själva, förstå andra och hur olika beteenden påverkar både dem själva och andra. Empati, självkänsla, demokrati och mänskliga rättigheter följer med i arbetet som en röd tråd. Det är uppbyggt med 6 prickar i olika färger. Varje prick representerar ett särskilt område vilket alla pedagoger ska väva in i sin undervisning. Arbetet med varje prick pågår i en månad från augusti till och med februari. Mars månad och framåt arbetas det årskursvis med olika områden så som "Stopp min kropp", nätet, självkänsla, sexualkunskap samt identitet och normer. Ytterligare insatser som beskrivs är kamratstödjarverksamhet och skolornas trygghetsteam som ansvarar för det systematiska trygghetsarbetet.

Alla skolor har noll tolerans mot kränkande behandling och kontaktar alltid hemmet när något händer.

Lekebergsskolan 7-9 har infört en värdegrundslektion på schemat, i varje klass i alla årskurser, för att öka elevernas förståelse för samhällets gemensamma värdegrund samt för att arbeta för att alla ska känna sig trygga i skolan. Bland annat arbetar lärarna med materialet "No Hate" på lektionerna för att motverka näthat.

I årskurs 7 genomförs ett våldspreventivt program som förkortas MVP (Mentors in Violence Prevention) med två utbildare som även arbetar på skolan. Skolan deltar även i Dans för Hälsa, en insats som erbjuds till flickor utifrån de resultat som framkommit i olika enkäter och som visar att flickorna mår sämre än pojkarna.

Skolan har även påbörjat ett samarbete med Folkhälsoteamet kring YAM (Youth Aware of Mental health). Det är ett program för att öka kunskapen om psykisk ohälsa och kommer enligt planering genomföras i samtliga årskurs 8 klasser. Det kommer ske med externa aktörer som är utbildade i YAM.

Skolan har köpt in en utbildning för att utbilda elevrådet och öka elevernas inflytande. Utbildningen kommer att genomföras under vecka 45. Trygghetsteamet samarbetar med elevrådet och tillsammans har de bland annat gjort en trygghetsvandring för att få koll på skolans otrygga platser.

3. Arbetar skolan med särskilda insatser/åtgärder visavi pojkar respektive flickor för att stävja kränkande behandling?

Särskilda insatser riktade till pojkar respektive flickor är begränsade på f-6 skolorna. De insatser som görs särskilt riktat till pojkar eller till flickor anpassas utifrån uppkomna behov, exempelvis i tjej- eller killgrupper. Skolorna beskriver att pojkars beteenden är mer synliga och lättare att uppmärksamma, vilket leder till att åtgärder i större utsträckning involverar pojkar.

På Lekebergsskolan 7-9 är Dans för Hälsa enbart riktat till flickor, övriga insatser sker till samtliga elever.

4. Finns det exempel på insatser som gett synbar effekt? I så fall vad?

På Mullhyttans skola särade man på en elevgrupp föregående läsår där det förekom mycket kränkningar. En elev fick byta skola för en tid och några fick arbeta i ett helt annat hus. Elever flyttades till andra klasser tillfälligt för att bryta mönster och skapa trygghet för andra elever. Insatsen ledde till färre kränkningar och det blev lugnare på skolan.

På Lekebergsskolan F-6 betonar man betydelsen av respektfulla samtal med eleverna, både med den som blir utsatt och den som utsätter. Det är viktigt att elever inte krävs på ursäkter, en ursäkt ska komma från eleven själv när den förstår hur det blev för den andra. Detta sätt hjälper barn att ha förståelse och insikt i hur det egna beteendet påverkar både eleven själv och den andra och minimerar risken för fortsatta kränkningar. Samtal som genomförs först när eleverna har lugnat ner sig skapar bättre förutsättningar för goda relationer.

”Stopp min kropp” arbetet har gett märkbara resultat bland de yngre eleverna.

Planerade rastaktiviteter som leds av pedagoger finns på två ställen på skolgården, en aktivitet mer riktad mot de yngre och en aktivitet mer riktad mot de äldre eleverna.

På Hidinge skola ser man en viss effekt av sitt trygghetsarbete, främst genom en större medvetenhet hos personalen. Under pandemin har trygghetsarbetet till viss del fått kliva tillbaka något. Aktiviteter och insatser som är klassöverskridande har inte genomförts. Från och med höstterminen 2021 blir det dock en nystart. Konsekvenstrappan infördes i början av läsåret 20/21. Den har till viss del underlättat trygghetsarbetet genom att det finns en struktur och en ordning att följa.

Eleverna i åk 8 och 9 har haft mer tid för värdegrundsarbete (No Hate, MVP mm) jämfört med åk 7 eleverna. En effekt av det är att det är färre anmälningar rörande de äldre eleverna jämfört med åk 7. Det mönstret upplevs mer framträdande på skolan än skillnaden mellan pojkar och flickor.

5. Vilka förbättringsområden har skolan identifierat i sitt trygghetsarbete?

På Mullhyttans skola har man erfarit att kraftfulla åtgärder, som att flytta ut elever från klassen, har gett positiv effekt. Fler vuxna är ute på rasterna nu och håller igång rastaktiviteter. Värdegrundsarbetet har intensifierats.

På Lekebergsskolan F-6 ser man ett behov av att integrera värdegrundsarbetet i den ordinarie lektionsplaneringen. Exempelvis, om eleverna har en uppgift att skriva en text om något kan de få skriva sådant som rör värdegrunden. Till exempelvis hur det känns i kroppen när någon retas, knuffas eller slår. Helt enkelt utgå ifrån de ordinarie lektionsuppgifterna för att utveckla elevernas emotionella kompetens.

De gemensamma samtalen mellan den som blir utsatt och den som utsätter i kränkningssärenden kan också förbättras. Fler vuxna ute på raster är ett återkommande behov.

På Hidinge skola visar trygghetsenkäten och ELSA-enkäten att skolan behöver förbättra sitt arbete med normer och identitet. Det framkommer också att det finns tillitsbrist till vuxna, vilket skolan behöver arbeta med.

På Lekebergsskolan 7-9 behöver planen mot kränkande behandling och diskriminering informeras om till personalen oftare. Elevernas inflytande behöver också förbättras, eftersom det är eleverna som är nyckeln till kunskapen om vad som fungerar. Värdegrundsarbetet behöver systematiseras, vilket har påbörjats med bland annat No Hate, MVP och snart YAM samt genom en värdegrundsmapp för personalen med extramaterial till fler lektioner. Värdegrundsmappen har setts över av trygghetsteamet.

Sammanfattning

Sammanställningen över anmälda kränkingsärenden till huvudmannen under vårterminen 2021 visar att antalet pojkar involverade i kränkingsärenden är fortsatt högre jämfört med antalet flickor, åtminstone på F-6 skolorna. På högstadiet ser det annorlunda ut, där är det fler flickor än pojkar som är involverade i kränkingsärenden. Föregående år var det dock tvärtom, då var det fler pojkar än flickor som var inblandade i kränkingsärenden på högstadiet. Eftersom det inte finns sammanställningar mer än ett år tillbaka är det omöjligt att bedöma om vårterminen 2021 utgör ett undantag på högstadiet eller om skillnaden mellan pojkar och flickor växlar över tid.

Pojkar förekommer oftare i händelser där man kränker varandra fysiskt, genom slag, sparkar och knuffar, jämfört med flickor som oftare kränker varandra genom att retas, baktala och frysa ut varandra på olika sätt. Det verkar vara så att flickor agerar mer i det dolda och de kränkningar som sker dem emellan uppmärksammas därför inte i samma utsträckning som de kränkningar som sker mellan pojkar. Här finns ett arbete att göra på skolorna, att synliggöra och rikta mer uppmärksamhet gentemot flickorna.

Arbetet med att stävja kränkande behandling och skapa trygg miljö på skolorna är viktigt både för pojkar och flickor och här redovisar skolorna att det pågår ett seriöst och systematiskt värdegrunds- och trygghetsarbete som involverar både pojkar och flickor. Att pojkarna sticker ut i statistiken kan bero på att de har ett mer utåtagerande beteende och därför syns och hörs på ett annat sätt än flickorna.

Särskilda insatser riktade till pojkar respektive flickor är begränsade. De insatser som ändå görs kan handla om tjej- och killgrupper och åtgärder för att hantera specifika situationer. På Lekebergsskolan 7-9 är insatsen Dans för Hälsa enbart riktad till flickor, övriga insatser sker till samtliga elever.